

(א) [עירובין סב. א.]
(ב) קידושין כח. א. גרסות
ז. מגילה ו. י"ג ע"ש
(ד) קידושין כ. ב"ק ק"ג:
וערין ל: (ה) וינמנות
מו. (ו) קידושין ח. ט. ע"ז
כב. (ז) [לעיל ע. א.]
(ח) ויקרא כה. (י) [בדילוף
קידושין סב. א.]

תורה אור השלם

1 אם כסף תלקח את
עמי את הדעני עמך לא
תתנה לו בנשוא לא
תשימונו עליו נשך:
שמות כב כד
2 כספו לא נתן בנשך
ושחר על נקי לא לקח
עשה אלה לא ימוט
לעולם: תהלים טו ה
3 טהור עינים מראות
ך והביט אל עמל לא
תוכל לקח תביט בוגדים
תחריש בבלע רשע
צדיק מנוה:

חבוקק א. י
4 ובי ימוך אחיך עמך
ונמנר קך לא תעבד בו
עבדת עבד:
ויקרא כה לט
5 ובי תשיג יד גר ותושב
עמך ומוך אחיך עמו
ונמנר לגר תושב עמך
או לעקר משפחתו:
ויקרא כה מז
6 וקצא מעמך הוא וקבץ
עמו ושב אל משפחתו
ואל אמונת אבותיו ישוב:
ויקרא כה מא
7 ובי ימוך אחיך ומוך
ידו עמך ותחזקת בו גר
עמו ושב אל משפחתו
ואל אמונת אבותיו ישוב:
ויקרא כה מא
7 ובי ימוך אחיך ומוך
ידו עמך ותחזקת בו גר
עמו ושב אל משפחתו
ואל אמונת אבותיו ישוב:
ויקרא כה מא

גליון הש"ס

גמ' אין חגר נקבה בע"ע.
עין ב"ב דף י"ג ע"א
גרש"י ד"ה ה"ג ומוס'
שם ד"ה סופי וי"ע ועין
גושן דף מ"א ע"א מוס'
ד"ה לישא: שם דרבינו
ובי ימוך: עין לקמן דף
ק"א ע"א מוס' ד"ה מגיד:

כדי חייו. הסירו לו ויותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אתי למיסרך:
רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם
עסקינן: טעמא מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמא ירגיל
הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אתי למיסרך: אם

כסף תלווה את עמי. עמי ונכרי
באין ללוות עמי קודם: עניין ועני
עירך. עניים שהם קרובין וממשפחתך:
עניך קודמין. דכתיב עמך הקרובין
לך: עני עירך קודמין לעני עיר
אחרת. דהנך הוו עמך טפי: יורד
עמו לחייו. רגיל להתקוטט עמו כאלו
הכה וכאלו בל להורגו. ואני שמעתי
רשאי לירד לתוך אומנותו של חזירו
ולמעט מזומותיו של חזירו וקשה
בניי שיתירו חכמים לישראל להקס
ולגמול רעה ועוד דאמר' בכתובות
(דף ג.) עד שמים עשרה שנה מתגלגל
אדם עם בנו מכאן ואילן יורד עמו
לחיו ומאי יורד לתוך אומנותו איכא
הא לייסרו ולכופו לתורה קאמר:
פלוני כפר. שהלוח ישראל ברבית:

מסמוטטין. דוק הכי עושה אלה לא
ימוט הא אם נטן בנשך ימוט: הללו
מסמוטטין ועולין והללו כו'. והכי
משמע קרא כל עושה אלה לא ימוט
לעולם כלומר ואם ימוט אין מוטמו
מוטמו עולם אבל הנותן בנשך ימוט
לעולם: דייק גמור אינו בולע.
ואע"פ שמסמוטט עולה ואינו נבלע
לעולם: ולא קן אלא לגר. לעיל ק"א.
ורישא דברייתא במסכת ערכין
(דף ל.) בל וראה כמה קשה אצקה
של שביעית אדם נושא ונותן בפירות
שביעית סוף מוכר מטלטליו כו' עד
לא באת לידו עד שמוכר עמו שנתמר
ונמנר קך ולא קן אלא לגר: נמנר
לעצודם כוכבים. לחטוב עינים ולשאוב
מים: אמר מר. השמא מפרש מאי
קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: לאו

אורח ארעא. שהוא ממיחד עמה:
גמירי דמיני קני. הנקנה בעצד
עברי קונה בעצד עברי: דמינא.
דיש חילוק בין הנמנר לנכרי לנמנר
לישראל: הגרע. בעצד עברי
[הנמנר] לישראל ומה האדון קודם
היוכל: אינו עובד לא אם קנן ולא
אם הבט. שנאמר (שמות כה) ובעדו
לעולם ולא לבן: והנמנר לנכרי
ילפינן בקדושין (דף פ.) וחשב עם
קונהו ולא עם יורשי קונהו: איני
לה. מוחזק לנוע הוא בעיניו שאם
יקלוקו יחד לא יתפאר לגלות הדבר
הלך אסור לקנותו: פריץ לה.
ויראה הלא להפקיר לו את עצמה: לא
סריז כלל. לא מגדל כלל שמא
תקלקל עמו: איני לה. ובטוחה שלא
יודע: כיון דמסריך סריך מירספא.
להיות נרצעת לו: גר מושב שקיבל
עליו שלא לעבוד עצודם כוכבים ואוכל
נבילות: אל תקח מאסו כסיב.
אחריך קאי וכי כתיב גר מושב
לענין וחי עמך כתיב שאתה מלווה
להחיותו: אכל אסא נעשה לו
ערב. ערבו של לוח כנגד המלוה:
ערב

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

ע"א

לנכרי שרי וע"ל דבני נח לא הוהירו מן הרבית וההוא גברא
דלא קס בצקעת דורא זה לא היה עושה שלא היה שעת תחית
כל הממס ולא נעשה זה יותר משאר ממס שלא חיו בזמנה
שעה אלא חזיריו וכו' בשביל שזוהרו מן הרבית אע"פ שלא נטעו
כמו שקיימו אבותינו את התורה
אע"פ שלא ניתן להם:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו
לחיו. כתוב בכתובות
הגאונים בשם רב לזקן גאון יורד
עמו לחיו רשאי לשרוף שליש בתבואתו
ותימנה גדול מנין לו זה:

הא חזינן דלא עבדי הכי
ומתמוטטים. וא"ת דלמא
משום שאר עבירות הכמוסים בלוחו
פסוק ושחד על נקי לא לקח וי"ל
דפריך לחזינן לדיקים גמורים נמי
מתמוטטין לא"נ לר"ע פריך דדרש
בסוף מכות (דף כד. ע"ש) עושה אלה
עושה אחת מכל אלה לא ימוט:
אז לעקר זה הנמנר לעבודת כוכבים
עצמה. וא"ת למ"ל למכזב בתר עקר
משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמנר
לעבודת כוכבים א"כ נמנר לנכרי וי"ל
דה"ל לעבודת כוכבים של ישראל כיון
פסלו של מיכה א"י אי לאו דכתיב
משפחת גר ה"ל דעקר היינו נכרי אבל
אין למך דלמטרין משום גאולה
קרובים דמנר מושב פניק כ"ש נכרי:

אינו עובד לא את הבן ולא את
הבת. אגב בן נקט בת
דאפילו נמנר לישראל אינו עובד את
הבת: לא תרבי בלבא. משום
לוח שפמים צעלמא לפי שהלך
אחריה^א שלא נחשד שראל על הזכור
ועל הצמחה וגם אין אסור להתייחד:
מלאו

מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מה הוא גר צדק האמור לענין
מכירה דכתיב^א וכי ימוך אחיך עמך ונמנר לך^ב ולא לך אלא לגר שנא'^ג לגר
ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנא'^ד לגר תושב^ה משפחת גר זה הנכרי כשהוא
אומר או לעקר זה הנמנר לעבודת כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגר
שנא' לגר למימרא דגר קני עבד עברי ורמינהו^ה אין חגר נקנה בעבד עברי ואין
אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי^ו ושב אל משפחתו
בעינן והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא
גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק
אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו כנכרי דתניא^ז הנהרצע הנהנמנר
לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר
קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא^ח אשה קונה
את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף
קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן
בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא
הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר בי רב
באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך
בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי
אינשי משום אומצא דשריא ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין
רבית מאי היא דכתיב^י וכי ימוך אחיך ומוטה ידו עמך והחזקת בו
גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך
וחי אחיך עמך ורמינהו^י ליון מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב
אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב
מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרבית אבל אתה נעשה לו ערב
ערב

עין מושפט גר מצוה

ק"א מ"י פ"ה מהלכות
מלוה ולה הלכה ב
סמך לאין קלן טו"ע י"ד
ס"י קטנ ספ"א א:
ק"א ב מ"י שם הל' ז
סמך לאין קלן
טו"ע ח"מ י"ז ס"ז ספ"ק
א:

ק"ב ג מ"י פ"ד שם
ק"ד ה ו מ"י פ"ה
מהלכות עבדים
הלכה ז טו"ע י"ד ס"י
קס ספ"ק י"ז ס"י
פ"ג:

ק"ב ד טו"ע שם:
ק"ד ה ו מ"י פ"ה
מהלכות עבדים
הלכה ז טו"ע י"ד ס"י
קס ספ"ק י"ז ס"י
פ"ג:
ק"ב ח מ"י שם פ"ב הל'
יב סמך שם:
ט [מ"י פ"ט מהל' עבדים
הל' ז טו"ע י"ד ס"י קס
ספ"ק י"ז]:
ק"י י מ"י פ"ב מהל'
אסורי ביאה הל' טז
סמך לאין קלן טו"ע
א"ש"ע ס"י כב ספ"ק יז:
ק"ב כ מ"י שם ע"ין
בשמות ובמ"מ
טו"ע שם ספ"ק ח:

מוסף רש"י

אדם קורא לחבירו רשע
יורד עמו לחיו. מומר
לשאלתו ואף למעט פרנסתו
ולירד ללוחמנו (קדושין
כח.) ולא לך אלא לגר.
בקדושין (כ.) הוא ועבדיו
א"ש"ע ס"י כב ספ"ק אצקה
של שביעית, אדם שנושא
ונוטן בפירות שביעית סוף
מוכר את עצמו שנאמר
ונמנר קך ולא קן וגו'
(ב"ק ק"ג.) שנאמר לגר.
פרשה אחרת היא הסמוכה
לנמנר קך וכי תשיג יד גר
ומושב עמך וגו' (קדושין
כח.) זה הנמנר לעבודת
כוכבים עצמה. לחטוב
עינים ושאר נכסים ולא לשם
אלהות (שם כח.) ארמלתא
לא תרבי כלבא. שמא
תתאוו ותרביעו עליה (ע"ז
כח.) ולא תשרי בר
בי רב באושפיזא. דלגב
לנעיה לא מירתתא שוליא
קול אם תביעל לו (שם).
כיון דכי שדיא ליה
אומצא מסריך בתרה.
כל עשתא, לא מירתתא
דסברה אי מסריך בתראי
מימר אמרי אינשי אומצא
הוא דשריא ליה. אומצא
מעט כשר (שם).